

**Jawabin Babbar Jami’ar Harkokin Jakadanci Maria Brewer A Taron
Laccar Tsofaffin Daliban Shirin Hubert Humphrey Ta Shekara A
Nijeriya, A Cibiyar Harkokin Kasashen Waje
Ta Nijeriya**

Kamar yadda aka tsara:-

Mai alfarma Abike Dabiri-Erewa, Shugabar Kwamitin Jama’ar Kasa Dake
Kasashen Waje na Majalisar Wakilai ta Kasa,

Sauran manyan baki:-

Farfesa Akindele Oyebode;

Lauya Abiola Akiyode-Afolabi,

Masu martaba tsofaffin daliban Shirin Hubert H. Humphrey Fellowship da sauran
shirye-shirye,

Manyan baki,

Manema labaru,

Maza da mata,

Koda na manta da sunan wani, to, bari in yi amfani da shaguben ‘yan Nijeriya, –
na maraba da kowa da kowa.

Ina kwananku,

Ina mai alfaharin kasance a nan, tare da tarin masana da wakilan fungiyoyin
jama’ar Nijeriya, domin tantauna al’amurran da suke da muhimmanci, a duniya.

Ina godiyar gayyatar da aka yi min.

Zan so in fara da yin godiya ga babban darektan Cibiyar Harkokin Kasashen Waje,
ta Nijeriya, NIIA, Farfesa Akinterinwa (A-KIN-ter-in-wa), wanda ya ba mu
wannan zauren, domin gudanar da wannan taron. Ofishin Jakadancin Kasar
Amirka dake Abuja da kuma Karamin Ofishinsa dake Lagos, yana alfahari da irin
wannan zumuncin, na fungiyoyi, kamar su cibiyar ta NIIA, domin shifida
harkokinmu na jibintar jama’a. Bisa ga irin dankon zumuncinmu, da cibiyar ta
harkokin kasashen waje, ina matukar jin dadin da zan yi wannan jawabi, a nan.

Zan so in dan yi musayar ra'ayi, game da mashahurin shirin nan nan, na tunawa da Hubert H. Humphrey, da gwamnatin Amirka ta bullo da shi. An bullo da wannan shirin ne, a 1978, domin karrama tsohon Mataimakin Shugaban Kasa, kuma Dan Majalisar Dattijai da ga Minnesota, Senator Hubert H. Humphrey, wanda ya sadaukar da rayuwarsa ga yi wa jama'a hidima. An zafo masu halartar wannan shirin ne, daga kasashen Afrika, da Asia, da Kudancin Amirka, da tsibirin Caribbean, da Gabas ta Tsakiya, da Turai, da kuma yankin Eurasia, na tsawon shekara guda, domin su yin nazari da kuma samun kwarewa, a kasar ta Amirka.

Misalin mutane dubu biyar ne, daga kasashe 56, suka halarci ayyukan wannan shirin, kuma ina mai farin cikin bayar da rahoton cewa, tsofaffin wadanda suka halarci shirin na Humphrey Fellowship, daga Nijeriya, sun kai 120. A kowace shekara, ana zafo masu halartar taron shirin ne, bayan wata tantancewar cancanta, ta musamman, da kuma alkalancin gogayya, ta gaskiya, bisa ga irin shugabanci da kuma kokarin da aka nuna, na yi wa jama'a hidima.

Tsofaffin daliban shirin na Humphrey Fellowship, daga Nijeriya ne suka shirya wadannan jerin laccocin, domin wayar da kan jama'a, game da muhimman al'amurran kyautata jin dadin rayuwar dake damun jama'ar Nijeriya, da kuma yiwuwar magance su. Wannan tunani na su, ya funshi hankoro da kuma neman samun biyan bukatun shirin na Humphrey Fellowship. Tsofaffin daliban sun bunkasa harkokin shugabanci, da hadin kan kasa, da kuma ayyukan ci gaba, kazalika da sadaukar da kai ga yi wa jama'a hidima. Ina godiya bisa ga ci gaba da tunawa da rayuwar Hubert Humphrey, ta hanyar kokartawa da kuma hada hannu da Ofishin Jakadancin Amirka, a Nijeriya.

A yau, wadannan jami'an, za su fuskanci kalubalar yakar ta'addanci ne. Wannan kalubala, ta karade duniya, kuma ta shafi kasashe da dama, ciki har da Amirka da kuma Nijeriya. Kuma ya zama dole, kasashenmu su hada hannun fuskantar wannan kalubala. Muna da mu'amala, kan harkokin ciniki da bunkasar tattalin arziki, da inganta mulkin demokradifiya, da ciyar da harkokin ilmi da kiwon lafiya, gaba, da kuma tabbatar da harkokin tsaro, a dukan kasashen na mu.

A watan Mayun da ya wuce, Shugaba Obama, ya yi kiran da a sabunta gurbin Asusun Hadin Kan Yakar Ta'addanci da dolar Amirka, har miliyan dubu biyar, wanda zai sanya a horar, da kara karfi da kuma gudanar da duk wani kokarin da ake yi, na kasashen kawayen dake kan gaba.

Kamar yadda Shugaba Obama ya ambata, a wannan lokacin, "Amirka na goyon bayan mulkin demokradifiyya, da 'yancin dan adam, abin ya wuce yadda ake zato –

wani al'amari ne, da ya shafi harkokin tsaron kasa. Gwamnatocin mulkin demokradiiya ne abokanmu, na kut-da-kut, kuma ba sai sun je fagen yak'i ba. Tattalin arzikin kasashe, bisa ga walwala, da 'yantattun kasuwanni, sun fin tasirin zama masu sayar da kayayyakinmu. Mutunta kuma 'yancin dan adam, wani gagarumin al'amari ne, dake da alaka da zaman lafiya da kuma korafe-korafen dake haddasa tashe-tashen hankula da ta'addanci."

Nijeriya ce ta fi kowace kasa muhimmanci, ga Amirk'a, dangane da tabbatar da dabaru, a Afrika. kamar yadda muka ce, kwanan nan, lokacin da aka shawo kan cutar Ebola, a kasar nan, ana iya yin manyan abubuwa, da kuma wadanda aka yi, a Nijeriya, musamman, idan muna hada hannu, da juna. Bari kuma in fayyace al'amarin — Amirk'a na bukatar Nijeriya da ta samu nasarar yak'in da take yi, da ta'addanci, da kuma gagarumin goyon bayan jama'ar Nijeriya, bisa ga wannan fafitika.

A matsayinku na abokai kuma kwaye, muna wadata taimako, na kayayyaki da kuma horo, amma, kuma muna musayar abubuwan da muka koya, wajen magance ta'addancin. Fiye da shekaru 10, Amirk'a ta san cewa, wargaza ta'addanci na bukatar wadansu abubuwa, fiye da karfin soja.

Yana bukatar kare lafiyar dimbin farar hula. Yana bukatar bunkasa tattalin arziki, a wuraren da talauci ya yi katutu. Yana bukatar bayar da damar koyon ilmi, ga kowa. Yana bukatar sakar wa manema labaru marar da za su bayar da rahoto, ba tare da wani tsoro ko tsangwama ba.

Kuma, mai yiwuwa, mafi muhimmanci, yana bukatar samar da wata mafita, ga matasan da za a iya amfani da su, wajen ta'addanci, saboda ba su da madogara. A takaice, yana bukatar cikakke kuma matukar mayar da hankalin gwamnati — wata dabaran da za mu yi amfani da kawancenmu, da gwamnatin Nijeriya, da jama'arta, da kuma yadda za mu taimaka wa gwamnatin ta Nijeriya, na yin amfani da dabaru.

Yakar ta'addanci na bukatar hadin kan shugabancin farar hula da soja, domin yadar abokin gaba, a filin daga, da kuma magance tushen tashin hankalin. Mayar da hankali, musamman, ga yawan jama'a, maimakon abokin gaba, da kuma kara wa gwamnati karfi, tun daga tushen kananan hukumomi da jiha da kuma tarayya, wajen dakushe hankoron 'yan ta'adda. Wannan kan iya samuwa, tare da sake fasalin harkokin siyasa, domin inganta mutuncin shugabanci da kuma magance duk wani korafin al'umma, dake karkashi, da kuma dimbin abinda ke da halacci.

Dabaran ya'kar ta'addanci, a Amirk, ya raja'a ne da tunanin cewa, daukacin hidimar ba ta soja ba ce, kodayake harkokin tsaro na da muhimmanci, wajen samun nasara; kuma, dole, ko'karinmu ya kasance wajen bullo da tsare-tsaren gwamnatocin kananan hukumomi da kasa, da za su kula da yawan jama'arsu, da kuma, wani lokacin, maye gurbin ko'karin abokan dake wadansu kasashe.

Gwamnatin Amirk, ta hannun cibiyoyin Kulawa da Rigakafin Cututtuka, da Hukumar Bunkasa Harkokin Ci Gaban Kasashen Waje, ta Amirk, USAID, da sauran hukumomin gwamnati, na bayar da kufade, masu dimbin yawa, game da harkokin kiwon lafiya, da karfafa mulkin demokradiiyya, da bin dokoki, da ci gabon tattalin arziki da kuma ilmi.

Hukumar ta USAID na taimaka wa al'amurra da dama, na tallafa wa bil-adama, da mika mulki, da abubuwan da suka shafi dorewar harkokin ci gaba, a Arewacin Nijeriya. Wannan ya nuna, jama'ar Kasar Amirk na kashe jimlar dolar Amirk, da ta kai miliyan 129. Muna hada hantu da gwamnatin Nijeriya, a tarayya, da jihohi da kuma kananan hukumomi.

Abubuwan dake gudanar, da masu zuwa, za su: inganta karfin gwamnati da ayyukan da take yi; da karfafa tanadin kayayyakin abinci da manufofin samar da ruwan sha; da fadada gabatar da harkokin kiwon lafiya da ilmi, ga jama'a; da wadata harkokin da suka shafi jama'a da suka rasa muhalli, a arewa maso gabashin Nijeriya.

A tantaunawar da muka yi da gwamnatin Nijeriya, da jama'a, mun raina irin rawar da wannan al'amarin na tsaro ke takawa, a harkoki da dama. Wannan al'amarin na bukatar hadin kan dukan bangarorin tarayya da jihohi da kananan hukumomi, da ma fungiyoyin al'umma.

Babu wata maganar harkokin tsaron da za a yi, ba tare da an magance al'amurran da suka shafi nuna gaskiya ga kashe kudaden jama'a ba, ya-Allah sun shafi harkokin tsaron gudanar da zabe ne, ko kuma yadar fungiyar Boko Haram. Kasar Amirk, a shirye take, da ta taimaka wa Nijeriya da rundunonin tsaronta, wajen cika alkawurransu, ba tare da wani cikas ba, ko son zuciya.

Da dama daga cikin shirye-shiryenmu, su nuna wannan alamar. Muna fadada kananan kudaden da muke bayarwa, domin gina dangantaka tsakanin matasan Arewa, da jami'an tsaro da kuma jami'an gwamnati. Mun yi imanin ingantattar fungiyar al'umma, inda jama'a ke jin suna tare da gwamnati, shine mafi a'ala ga ya'kar duk wani nau'i na ta'addanci.

Muna taimaka wa Ma'aikatar Shari'a da Hukumar Binciken Laifukan Zagon Kasa ga Tattalin Arziki da Kudade, EFCC. muna taimaka ma su, na zayyana wata doka da kuma inganta canjin fasalin da zai karfafa kokarin na hukumar EFCC, wajen gudanar da cikakken bincike. Muna kuma wadata horon yaƙar ta'addanci da dabarun gudanar da bincike. Akwai kuma kyakkyawar dangantaka, tsakanin Nijeriya da al'ummar duniya, game da al'amurran da suka shafi kamar sama-dafdin kudade da bai wa 'yan ta'adda kudade, domin tabbatar da zaman lafiyar duniya, ga kowa.

A ranar 13 ga watan Nuwambar 2013, Kasar Amirka ta saka ƙungiyoyin Boko Haram da Ansaru, a matsayin 'yan ta'adda, da kuma Munanan Kungiyoyin 'Yan Ta'adda, na Musamman, a Duniya. Wannan al'amari ya taimaka wa Amirka, da kokarin sauran abokan aikin tilasta bin dokoki, na da su binciko da kuma gurfanar da masu laifin da ya shafi ta'addanci, kamar ƙungiyar Boko Haram, a gabon shari'a.

Muna hadsa hannu, da gwamnati da kuma maƙwabtanta, kan taimaka kare duk wata barazana, ta hannun wadannan shirye-shirye, irin su Kawancen Yadar Ta'addanci a Yankin Sahara, da sababbin shirye-shirye, irin su Tunanin Tsare Shugabanci da kuma Asusun Harkokin Tsaro na Duniya.

Ta hannun wadannan shirye-shiryen, muna kara bayar da kokarin karfafa harkokin tsaron Nijeriya, ciki har da kokarinsu na tilasta bin dokoki.

Fiye da watanni shida, da suka wuce, Amirka ta kuma yi musayar dabaru, da Nijeriya, kuma ta fara horar da sojojin sababbin rundunonin soja, kuma ta yi tarurrukan tantaunawa, da dama, da shugabanninku, game da karin dabarun magance barazanar ƙungiyar Boko Haram.

Wani tunanin harkokin tsaron, mai muhimmanci, na Amirka, tare da Kasar Ingila da Faransa, shine na kafa rundunonin wucin-gadin hadsa karfin kokarin yaƙar ƙungiyar Boko Haram, da hada hannun da ƙasashen maƙwabta, irin su Chad, da Cameroon, da kuma Nijar, da Benin.

A matsayin abokai da ƙawayenmu, za mu ci gaba da duba hanyoyin karin zumunci da Nijeriya, da kuma taimakawa, ga samun hanyoyi, da dabarun da ake bukata, na samar da zaman lafiya da harkokin tsaro. Za mu kuma ci gaba da hada hannun yin aiki tare, don inganta harkokin kiwon lafiya da ilmi da al'adu da kuma wadatar tattalin arzikan ƙasashenmu.

Kalubalar da jama'ar Nijeriya ke fuskanta, tana da yawa, amma, muna da damar da za mu inganta magance ta, da samun ci gaba da kuma nasara. Hakika, na gabata gare ku, a matsayin mai fatarwa Afrika alheri, kuma wanda ke tunanin duk wata gaskiya, gake da wannan kalubalar da, dole, mu fuskanta, domin samar wa kawunanmu makoma.

Shugaba Obama ya fayyace cewa, Kasar Amirkha, a shirye take, da ta hada hannu domin samun nasara a Afrika – kawance mai ma'ana, da nuna rashin bambanci, kuma mai dorewa. Kamar yadda Sakatare Kerry yace, a bara, a wajen Babban Taron Kungiyar Afrika na 50, “Karin maganar ya nuna ma na, ‘Idan kana bukatar yin sauri, to, tafi kai kadai. Amma, idan kana son yin tafiya mai nisa, to, ku tafi a kungiya.’”

Nijeriya na da dimbin kawaye ko manyan kawaye, fiye da Amirkha. Mun sadaukar da kan tafiya mai nisa tare da ku, a shekaru masu zuwa.

Na gode.